

EU-domstolens dom den 4 oktober 2018 i mål C-652/16

Artikel 4 i skyddsgrundsdirektivet (2011/95/EU) ska tolkas så att vid en ansökan om internationellt skydd ska man beakta att en familjemedlem till den sökande hotas av förföljelse eller allvarlig skada. Detta för att avgöra om den sökande själv hotas av förföljelse eller allvarlig skada på grund av sin familjeanknytning till den hotade personen.

Skyddsgrunds- och asylprocedurdirektiven hindrar inte att ansökningar om skydd som getts in separat av medlemmar i en och samma familj handläggs med beaktande att de hör ihop. Däremot hindrar direktiven att familjemedlemmarnas ansökningar blir föremål för en gemensam bedömning. De hindrar också att en av ansökningarna avbryts fram till dess att handläggningen av en annan ansökan avslutats.

Artikel 3 i skyddsgrundsdirektivet ska tolkas så, att familjemedlemmar till en person som beviljats internationellt skydd, får själva beviljas skydd om det på grund av behovet av att se till att familjen hålls samlad finns ett samband med den logiska grunden för internationellt skydd. Detta under förutsättning att familjemedlemmarna inte är uteslutna från internationellt skydd.

En ansökan kan inte avvisas enligt artikel 33.2 e) asylprocedurdirektivet där en myndig person för sig själv och sitt minderåriga barn ansöker om skydd som grundas på bl.a. familjeanknytning till en annan person som ansökt separat.

Personer som varit med om att väcka talan mot sitt ursprungsland vid Europadomstolen kan i princip inte anses utgöra en "särskild samhällsgrupp" i den mening som avses i artikel 10.1 d skyddsgrundsdirektivet. Däremot kan denna omständighet vara att anse som en "politisk åskådning" som avses i artikel 10.1 e, och utgöra ett skäl för förföljelse, om det kan uppfattas av regimen som ett uttryck för politiskt

oliktänkande och som riskerar leda till förföljelse från statens sida.

Artikel 46.3 jämförd med artikel 40.1 i direktivet, ska tolkas så, att en domstol som prövar ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd ska pröva omständigheter som åberopas först i överklagandet men som inträffat efter ansökan eller beslutet, som ytterligare utsagor, efter att domstolen hemställt att den beslutande myndigheten ska bedöma dessa omständigheter. Om omständigheterna har åberopats för sent i överklagandeförfarandet eller om de inte är tillräckligt konkreta för att kunna prövas, eller om det är fråga om omständigheter som saknar betydelse eller inte är tillräckligt åtskilda från de omständigheter som redan prövats, behöver domstolen inte pröva dem.

EU-domstolen uttalar i den första frågan att artikel 4 i skyddsgrundsdirektivet (2011/95/EU) ska tolkas så att vid en ansökan om internationellt skydd ska man beakta att en familjemedlem till den sökande hotas av förföljelse eller allvarlig skada. Detta för att avgöra om den sökande på grund av sin familjeanknytning till den hotade personen själv hotas av förföljelse eller allvarlig skada (p. 51 i domen).

Den andra frågan rörde hur separata ansökningar från olika medlemmar i en och samma familj ska prövas, om de ska prövas gemensamt.

EU-domstolen erinrar om att enligt artikel 4.3 skyddsgrundsdirektivet ska varje bedömning av en ansökan om skydd vara individuell. Enligt artikel 23.1 ska medlemsstaterna se till att familjen hålls samman. Enligt artikel 31.2 asylprocedurdirektivet (2013/32/EU) ska prövningsförfarandet avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en fullständig prövning (p. 57).

Kravet på en individuell och fullständig bedömning innebär att varje ansökan för varje familjemedlem ska prövas för sig. De får inte bli föremål för en gemensam bedömning (p. 58).

Däremot får handläggningen av en familjemedlems ansökan inte avbrytas medan en ansökan av en annan familjemedlem prövas. Sammanhörande ansökningar från medlemmar i en och samma familj ska prövas ”inom en kort tidsrymd”. Om en person kan beviljas skydd ska myndigheten ha förmåga att avgöra huruvida familjemedlemmarna också har det på grund av familjeanknytningen. Denna bedömning måste kunna utföras eller i vart fall påbörjas innan beslut i fattas i den förste familjemedlemmens ärende. För det fall myndigheten finner att ingen familjemedlem kan beviljas skydd, ska den i princip kunna avslå samtliga ansökningar samma dag (p. 60-62).

Skyddsgrunds- och asylprocedurdirektiven hindrar inte att ansökningar om skydd som getts in separat av medlemmar i en och samma familj handläggs med beaktande att de hör ihop. Däremot hindrar direktiven att familjemedlemmarnas ansökningar blir föremål för en gemensam bedömning. De hindrar också att en av ansökningarna avbryts fram till dess att handläggningen av en annan ansökan avslutats.

Den tredje frågan var om familjemedlemmar till en person som beviljats internationellt skydd kan beviljas internationellt skydd¹.

EU-domstolen har tidigare slagit fast att det är förbjudet att ha bestämmelser som låter personer i situationer som helt saknar samband med den logiska grunden för internationellt skydd eller som är uteslutna komma i åtnjutande av status som flykting eller subsidiärt skyddsbehövande ².

Domstolen uttalar nu att artikel 3 i skyddsgrundsdirektivet ska tolkas så, att en medlemsstat får bevilja internationellt skydd till familjemedlemmar till en person som beviljats internationellt skydd, om det på grund av behovet av att se till att familjen hålls samlad finns ett samband med den logiska grunden för internationellt skydd. Detta under förutsättning att de inte är uteslutna från internationellt skydd. (p. 74).

I den fjärde frågan konstateras att en ansökan inte kan avvisas enligt artikel 33.2 e) asylprocedurdirektivet där en myndig person för sig själv och sitt minderåriga barn ansöker om skydd som grundas på bl.a. familjeanknytning till en annan person som ansökt separat (p. 81).

Den femte frågan var om en person som väckt talan mot sitt ursprungsland vid Europadomstolen om kränkning av mänskliga fri- och rättigheter kunde anses som en särskild samhällsgrupp enligt artikel 10.1 d skyddsgrundsdirektivet eller att ha en politisk åskådning enligt artikel 10.1 e direktivet.

EU-domstolen uttalar att sådana personer inte anses utgöra en ”särskild samhällsgrupp” i den mening som avses i artikel 10.1 d. Däremot kan denna omständighet vara att anse som en ”politisk åskådning” som avses i artikel 10.1 e, och utgöra ett förföljelseskäl om personen har en välgrundad fruktan för att väckandet av talan vid Europadomstolen kan uppfattas av regimen som ett uttryck för politiskt olikföreläggande som kan komma att bli föremål för förföljelse från statens sida (p 88-90).

Den sista frågan rörde prövningsramen för domstolen vid ett överklagande, då det först i överklagandet åberopas nya omständigheter som inträffat innan det överklagade beslutet fattades. Den prövning av ansökan som den beslutande myndigheten gör, är ett grundläggande skede i de förfaranden som införts genom asylprocedurdirektivet. Grundförfarandet skulle kringgå om det vore tillåtet att först i domstol åberopa omständigheter som inte åberopats vid den beslutande myndigheten, trots att de förelåg redan då (p. 96-97).

En sådan omständighet ska i stället anses vara en ytterligare utsaga som regleras i artikel 40.1 asylprocedurdirektivet. En sådan kan prövas inom ramen för grundprövningen eller inom ramen för överklagandet om den behöriga myndigheten/domstolen får göra detta enligt nationell rätt (p. 98).

Domstolen ska då pröva om omständigheten är tillräckligt konkret för att kunna prövas. Domstolen kan hemställa att den beslutande myndigheten prövar omständigheten och skälen för beslutet ska sedan tillställas både domstolen och sökanden innan domstolen hör den sökande och avgör målet (p. 100).

¹ Enligt artikel 23 i skyddsgrundsdirektivet ska familjemedlemmar till en person som beviljats internationellt skydd kunna ansöka om förmåner, bl.a. rätt till uppehållstillstånd för att se till att familjen hålls samlad. Enligt artikel 3 får medlemsstaterna ha förmånligare bestämmelser för att fastställa vem som skall betraktas som flykting eller som en person som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande och för att fastställa innebörden av internationellt skydd, förutsatt att de är förenliga med direktivet.

² Jfr dom i C-542/13 (M'Bodj) p. 42 och 44 och dom i C-57/09 och C-101/09 (B och D) p 115).

Artikel 46.3 jämförd med artikel 40.1 i direktivet, ska tolkas så, att en domstol som prövar ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd ska pröva omständigheter som åberopas först i överklagandet men som inträffat efter ansökan eller beslutet, som ytterligare utsagor, efter att domstolen hemställt att den beslutande myndigheten ska bedöma dessa omständigheter. Om omständigheterna har åberopats för sent i överklagandeförfarandet eller om de inte är tillräckligt konkreta för att kunna prövas, eller om det är fråga om omständigheter som saknar betydelse eller inte är tillräckligt åtskilda från de omständigheter som redan prövats, behöver domstolen inte pröva dem.